

גליונות לעיון בפרשת השבוע
ערכים בידי נחמה ליבוביץ שנה חשתי עשרה
יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער
המחזורי נשי מזרחי יעמתיקה

2

וארא (חשי"ג)

ז"י - כ"ה

גליון זה הוא המשכו של גליון וארא חשי"ב, עייני בו וצרפו לגליונו.

ס"ט פי ידבר אליכם פרעה לאמור: הנו לכם **מִרְפָּח**

רַמְבַּ"ן דברים י"ז ב' ד"ה ונתן אליך אות או מופת פירושו שיאמר...

(המסוקים המובאים ברמב"ן לקוחים לפי פדרס מן: במדבר ב'; ישעיה ז'; דברי הימים ב' ל"ב "לדרש המופת אשר היה", יואל ג'; יחזקאל כ"ה; איכה א' "וחרד פלאים"; דניאל ג'; ישעיה ל"ח "מה אות כי אעלה"; ישעיה כ' "כאשר הלך עברי ישעיה...")

ספורנו שמות ז' ט' ד"ה הנו לכם מופת

באר: אות ומופת משתחפים בצד מה במובן, אלא שהוראח "אות" יותר כוללת, שהדבר אשר על ידו **יודע** או יזכר ענין זולתו יקרא "אות", שכן המאורות הגדולים היו לאותות הודעה (בראשית א' י"ד), והקשה אשר בענין אות הזכירה לזכור ברית עולם (בר' ט'); והדבר אשר על ידו **יתאמת** ענין זולתו יקרא "מופת" (ואפשר שהוא מענין "פחה" אף שאינו משרשו, כי על ידי המופת יתפחה הלב להאמין), והנה ההודעה יותר כוללת מן ההתאמתות, לכן כל מופת-אות, ולא כל אות-מופת.

1x. מה בין "אות" ל"מופת" לפי דעת כל אחד מהנ"ל?

2. פרש את דברי ספורנו "ואינו נמנע שיהיה דבר אחד בעצמו "אות ומופת".

3x. התוכל להסביר בהתאם לפירושים הנ"ל למה נקרא

הפיכת המטה לנחש לעיני ישראל - "אות" (ד' ח"ט; ד' ז') והפיכת המטה לתנין לעיני פרעה - "מופת" (ז' ט')?

ב. י' ז ונהפכו לדם

רבו במדרשים התשובות לשאלה למה התחילו המכות ביאור? והרי מקצתם:

שמות רבה ט': למה לקו המים תחילה בדם? מפני שפרעה והמצרים עובדים ליאור, אמר הקב"ו: אכה אלוהיו תחילה ואח"כ עמו. משל הדיוט אומר: מחי אלוהיא, ויבעתון כומריא.

משנה ר' אליעזר ט': מפני מה זמתיא עליהם מכות דם? מפני שהשליכו את ילדי ישראל לים, שנ': "כל הבן הילוד היאורה השליכוהו", לפיכך דן את המים אשר ביאור.

לקח טבב: לפי ששפכו דמם של ישראל כמים, נהפכו "לדם יאוריהם ונוזליהם בל ישתיון". (קהלים צ"ח מ"ד).

רש"י: ד"ה ונהפכו לדם: לפי שאין גשמים יורדים במצרים ונילוס עולה ומשקה את הארץ ומצרים עובדים לנילוס, לפיכך חלקה את יראתם ואחר כך חלקה אותם.

1. מה בין דעת שמות רבה לבין דעת שני המדרשים האחרונים בתכליתם של הפסוק?

2x. מה ראה רש"י לבחור בדעת שמות רבה ולבכרה על פני דעות המדרשים האחרים? שים לב: לשיטתו של רש"י בבחינת המדרשים לפרושו ע' דבריו בראשית ג' ח' ד"ה וישמעו.

וכן עיין גליון לך לך חש"ט שאלה 5A
" " " לך לך חשי"א " 2B
" " " שמות חשי"ב " 3B
" " " בשלח חשי"א " 4A
" " " אחרי מות קדושים חש"ה 3B

3. לשם מה הקדים רש"י לדברי המדרש את המלים "לפי שאין גשמים יורדים..." עד "עובדים לנילוס" שאינם במקורו - במדרש?

השאלות המסומנות X קשות והמסומנות XX קשות ביותר. ענה לפי יכולתך והבנתך. חשובות יש לשלוח לנחמה ליבוביץ, הסדרות הציננית העולמית המחלקה לחנוך ותרבות חורניים, ירושלים ת.ד. 92.